

Мальвіна Марінашвілі
кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри французької філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Ірина Коган
бакалавр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ОСОБЛИВОСТІ СИНТАКСИСУ РОМАНУ ФРАНСУАЗИ САГАН
«ЧЕРЕЗ МІСЯЦЬ, ЧЕРЕЗ РІК»

«Роль синтаксису в мові загалом важко переоцінити, адже він є головним організуючим началом будь-якого типу висловлювання, будь-якого комунікативного акту» (Станіслав, 2012, с. 166). Синтаксис є найважливішим елементом мови, завдяки якому висловлювання набувають сенсу, тому що саме порядок слів у висловлюванні регулює послідовність думок мовця. До того ж синтаксис вважається однією з характеристик індивідуального стилю автора (Обру, 2022). У зв'язку з цим неабиякий інтерес становить дослідження синтаксису художніх творів.

Метою нашого дослідження є вивчення синтаксичного рівня роману Франсуази Саган «Через місяць, через рік».

Роман «Через місяць, через рік» є одним з ранніх романів Ф. Саган після «Здрастуй, смуток» і «Смутна посмішка». Назву роману «Через місяць, через рік» взято зі знаменитої трагедії Жана Расіна «Береніка» (1670 р.). За всієї прихильності Ф. Саган до сучасних тем і типажів у її романах відчувається вплив літератури XVII ст., що сходить до трагедій Расіна та психологічної прози Мадлен де Лафайєт. Літературна традиція органічно поєднується у романах Ф. Саган із сучасним трагічним сприйняттям життя на кшталт панівного у 40-50-ті роки XX ст. екзистенціалізму.

Бажаючи якомога об'ємніше і повніше розкрити ці трагічні колізії, письменниця використовує деякі принципи та прийоми літератури епохи класицизму, переносячи їх у сучасні умови (Давиденко, 2008). У Расіна любовні конфлікти були підняті на рівень трагедії, що підкреслювало значущість і цінність світу людських почуттів. Ф. Саган прагне зберегти дух цієї літератури, передати глибокий трагічний зміст тих любовних невдач, які показані в її романах.

Зберігаючи вірність канонам літератури класицизму, Ф. Саган не випліскує внутрішнє хвилювання, біль і смуток своїх персонажів в словесно-мовному потоці, а приховує їх, презентує у підтексті. Емоційна оцінка і трагічне забарвлення того, що відбувається в романі, проступають повільно, поступово, крізь спокійну розповідь і граматично точні синтаксичні структури. Ця класична традиційна манера викладу різко дисонує з дисгармонійними, болісно розладженими стосунками, які показані в романі.

З-поміж особливостей синтаксису роману «Через місяць, через рік» слід виділити вживаність паралельних конструкцій. Вони посилюють стилістичний ефект вираження думок шляхом різнотипних повторів: анафори, епіфори, епанафори та анепіфори. Остання виявилася найбільш вживаною синтаксичною фігурою в романі.

Синтаксис досліджуваного роману характеризується вживаністю видільних засобів, насамперед, відокремленням. На початку речення відокремлення підкреслює обставини місця, часу, поступки, способу дії та означення. Відокремлюються іменники, прислівники, дієприкметники минулого часу, дієприслівники, прикметники. У середині речення переважають відокремлення означення. Відокремлюються також обставини часу та способу дії. Аналогічні відокремлення спостерігаються наприкінці речення.

Менш вживаними виявилися сегментація (реприза і антиципація), презентативні конструкції та парантеза.

Найголовнішою характеристикою синтаксису роману «Через місяць, через рік» є вживаність парцеляції. Парцеляція розглядається як прояв асиметрії в синтаксисі, що полягає в тому, що залежна частина речення оформлюється як окреме речення – парцелят. Метою парцеляції є створення експресивності висловлювання, що є ефектом фрагментарності та несподіваності.

Парцеляція використовується в авторському оповіданні, в описі та в діалогах і виконує низку функцій: характерологічну, описову, емоційно-оцінну, створює ефект посилення іронії та драматичності.

За вживаністю найчастотнішою виявилася парцеляція складнопідрядних речень зі сполучником *car, et, ou*, складнопідрядних речень зі сполучниками та сполучниковими словами: *que, parce que, de quoi*. Найуживанішою в романі є парцеляція речень зі сполучником *mais*. Це відображає ідейну спрямованість і тему роману: персонажі могли б бути щасливими, *але... (mais)*. Цим сполучником авторка підкреслює неможливість внутрішньої гармонії у світі абсурду, де кожен є самотнім.

В результаті дослідження можна зробити висновок, що роман Ф. Саган «Через місяць, через рік» в аспекті синтаксису характеризується «парцельованим стилем», що, на нашу думку, є проявом тенденції Ф. Саган до збереження традиції «*style coupé*» XVII-XVIII століть.

Список використаної літератури

1. Давиденко, Г.Й., Чайка, О.М., Гричаник, Н.І., Кушнерьова, М.О. (2008). *Історія новітньої зарубіжної літератури*. Київ : Центр учбової літератури.
2. Станіслав, О. В. (2012). Тенденції розвитку синтаксису сучасної французької мови (теоретичний аспект). *Нова філологія*. 51, 166-169.
3. Obry, V. (2022). La phrase comme trait de style. L'exemple du roman en vers au XIIIe siècle. *Perspectives médiévales*. 43.
4. Sagan, F. (2008). *Dans un mois, dans un an*. Paris : Julliard.